

ИНТЕРДИСЦИПЛИНАРНИЯТ УРОК – НАЧИН ЗА НЕСТАНДАРТНО И ЕФЕКТИВНО УСВОЯВАНЕ НА УЧЕБНОТО СЪДЪРЖАНИЕ

Теодора Методиева Пашалиева, Христина Стоилова Попаркова

Първо ОУ „Св. св. Кирил и Методий“, Гоце Делчев

THE INTERDISCIPLINARY LESSON AS A FORM OF INOVATIVE AND EFFECTIVE TRAINING AT SCHOOL

Teodora Metodieva Pashalieva, Hristina Stoilova Poparkova

First Primary School „St. Cyril and St. Methodius“, Gotse Delchev

Abstract: Learning by integrating different topics from one subject to another helps students build a complete image of the topic they are working on and makes the learning process effective and meaningful. The theme „The Bulgarian revival and the road to immortality“ is suitable for conducting an interdisciplinary lesson, which overlaps these subjects: Bulgarian language, history, music, fine arts and information technologies. Through the time machine, the seventh-graders from our school found themselves in a revival café, where they witnessed an interview with Dobri Chintulov, Kiro Tuleshev and Ivan Vazov. Touching on these personalities, the students easily understood and interpreted questions related to the changes that occurred in Bulgarian society in the renaissance era, the change of the ordinary Bulgarian and the main directions in which the Bulgarian renaissance developed. In pertinent moments they sang Renaissance songs, with brush and paints recreated they images of Bulgarian Revivals. Their appreciation for those personalities who worked with all their dedication to resurrect the Bulgarian and led it to new heights was felt. The preferred method is suitable because it develops teamwork skills, self-assessment and self-knowledge, improves their communication skills, builds their personal qualities, which is a huge advantage compared to the classical form of training.

Keywords: roleplay method, holistic approach, interdisciplinary lesson, Revival, values of the Revival era, creative abilities, non-standard solutions, motivation for learning

I. Кратко въведение

Добрите практики показват, че иновативните методи на работа в часовете по всички учебни дисциплини са в основата на добрите резултати. Традиционните уроци са отегчителни за учениците и съвременният учител ясно съзнава, че трябва да ги направи по-привлекателни, като внася нови елементи в урока и предизвиква интереса на учениците, поставяйки ги в активна позиция. През последните години в иновативното Първо основно училище „Св. св. Кирил и Методий“, град Гоце Делчев, учителската колегия използва интердисциплинарния подход. Резултатите показват, че интердисциплинарното обучение влияе положително на мотивационните, познавателните и емоционалните нагласи на учениците. Обучението чрез интегриране на няколко учебни предмета по определена тема помага на учениците да изградят цялостен образ за темата, върху която работят и прави учебния процес ефективен, и съдържателен. Ето защо още в началото на учебната година учителите набелязват общи теми, подходящи за пълноценното им осмисляне от различна позиция.

Темата „Възрожденският българин и пътят към безсмъртието“ е подходяща за провеждането на интердисциплинарен урок в седми клас, в който се застъпват учебните дисциплини Български език и литература, История и цивилизации, Музика, Изобразително изкуство и Информационни технологии. Чрез ролева игра и беседа учениците успяват да надградят и затвърдят знанията и уменията си за възрожденския българин и пътя към безсмъртието. Правят връзка между историческите събития и отражението им в литературата и музиката. Претворяват епохата със средствата на изобразителното изкуство, създават презентация по темата.

II. Цели и задачи

Целите, които си поставяме са учениците да:

1. осмислят промяната, настъпила в мисленето и поведението на възрожденския българин;
2. описват особеностите на характера на българина чрез ролева игра, като се опират на исторически източници и на художественото творчество;
3. умеят да анализират мисли на възрожденски личности;
4. разбират ролята на водачите в националноосвободителното дело;
5. доразвиват умение за извличане на информация от исторически текстове и изображения, както и да работят с художествен текст;
6. изграждат умение за изказване на мнение и аргументиране пред широка публика;
7. създават сценарий за ролева игра;
8. свързват музикални творби с конкретни епохи и събития;
9. претворяват историята и литературата чрез изобразителното изкуство.

III. Предварителна подготовка

Предварителната подготовка за реализиране на интердисциплинарния урок включва следните стъпки:

1. Сформиране на екипи и поставяне на индивидуални и на екипни задачи.
2. Насочване на учениците към материали на електронен и книжен носител за:
 - изследване и изготвяне на мултимедийна презентация;
 - създаване на сценарий за ролева игра;
 - анализ на историческата епоха и поведението на възрожденския българин от гледна точка на историята и литературата;
 - изработване на илюстрации към разглежданите събития;
 - изучаване на песни от възрожденската епоха.

IV. Реализация

Талантливи художници няколко часа преди урока създават рисунки, свързани с освободителното дело, а след това ги подреждат на стативи и се създава творчески интериор за урока – сцената представлява импровизирано възрожденско кафене. Подготвена е мултимедийна презентация, която съпътства целия урок.

3. Урокът започва с изпълнение на песента „Къде си, вярна ти любов народна“ от ученици, облечени в четническо облекло.
4. Двама ученици допълват възрожденската атмосфера с откъс от романа „Под игото“ и емблематични фрази от повестта „Немили-недраги“.
5. Учителят по БЕЛ въвежда учениците в урока с встъпителни думи за Българското възраждане.
6. Учителят по История и цивилизации представя участниците в урока като млади историци и литературни изследователи на епохата на Възраждането. Провежда се беседа за възрожденската епоха, целяща да се посочат промени в бита, мисленето, отношението към османската власт. Учениците разискват въпросите за промяната на обикновения българин в епохата на Възраждането. Проследява се връзката с европейските процеси. Изтъкват се основните посоки на възрожденските процеси. Акцентът се поставя на главната цел на българите – борба за национално освобождение.
7. Учителят по БЕЛ пренася присъстващите на урока с машината на времето във възрожденското кафене, където репортер провежда интервюто с възрожденските личности Добри Чинтулов, Киро Тулешков и Иван Вазов. Насочва вниманието на учениците към задачите, върху които ще разискват след интервюто.

Първото интервю е с Добри Чинтулов. След ролевата игра и последващата беседа се изясняват въпросите защо възрожденският българин иска да промени положението си; кои са най-големите му проблеми по спомени на поета от неговото детство; какви промени желае; успява ли българинът да ги постигне.

След осмислянето ролята на Чинтуловата поезия, която начертава пътя към свободата на българския народ, учителят по БЕЛ насочва вниманието на учениците към интервюто с Киро Тулешков. Този съвременник и съидейник на Ботев представя откога и като какъв познава поета и революционера Христо Ботев, посочва неговите идеали и стремежи, споделя как е станал свидетел на написването на творбата „На прощаване в 1868 г.“, което позволява да се изясни от страна на учениците основната тема в творчеството на поета – борба за национално освобождение.

За да се затвърди представата за Ботев като единство от думи и дела, ученик споделя писмото му до неговата жена Венета преди качването на кораба „Радецки“, след което под ръководството на учителя по История и цивилизации следва тълкуването му. Беседата с учениците позволява да се осмисли темата на урока – най-важната цел на българина през Възраждането е свободата на отечеството, която се постига с много жертви. Прави се обобщение за мястото на родината в сърцата на борците за свобода и пътя към безсмъртието на възрожденските българи. Следва изпълнение на песента на безсмъртието по Ботевите стихове:

Тоз, който падне в бой за свобода,
той не умира: него жалеят
земя и небо, звяр и природа
и певци песни за него пеят...

Чрез беседа учениците стигат до извода, че поезията на Ботев се превръща в своеобразен паметник на всички загинали за свободата, извървели пътя към безсмъртието.

1. Отново следва препратка с машината на времето във възрожденското кафене. Провежда се интервю с Иван Вазов, като акцентът пада върху пребиваването на твореца сред българската емиграция в Румъния, което му позволява да опознае трудния и несретнически живот на хъшовете, чиито образи пресъздава живо в повестта „Немили-недраги“. Учениците много добре осмислят чрез образа не само възхищението на повествователя от безкористната саможертва на поборниците за българската свобода, но и възмущението му от неговите съвременници, които много бързо след Освобождението забравят истинските герои и заменят техните идеали с груби материални интереси.
2. Урокът завършва с коментар на ценностите днес, идеята за безсмъртието и песен за Апостола.
3. Учителят по история и цивилизации прави обобщение и дава оценка за изпълнените от учениците задачи, за направените изводи от младите историци и литературни критици в класната стая.

V. Заключение

Интердисциплинарните уроци са реална възможност за постигане на определени цели в учебния процес. Те позволяват активно включване на част от учениците, които в традиционните уроци са пасивни. В интердисциплинарния урок тези ученици откликват на провокациите и са заинтригувани да мислят. Развиват творческите си способности. Търсят и намират свои собствени нестандартни решения, което сами по себе си води до мотивация и желание за учене. А когато е налице интересът и желанието, тогава учебното съдържание се възприема с лекота.

Приложение

Акцент:	Метод:	Задачи:
1. Възрожденската епоха – време на промени в бита, мисленето, отношението към османската власт.	Беседа, анализ мултимедийно изображение. Въздействието на музиката Общокласна работа	Учениците разискват въпросите: 1. Промяната на обикновения българин в епохата на Възраждането. 2. Връзката с европейските процеси. 3. Основните посоки на възрожденските процеси. 4. Главната цел на българите.
2. Добри Чинтулов и идеята за свобода в българската поезия.	Ролева игра – интервю с възрожденски деец Беседа Слушане с разбиране	Учениците разискват въпросите: 1. Защо възрожденският българин иска да промени положението? 2. Кои са най-големите му проблеми от детството? 3. Как иска да промени нещата? 4. Успява ли?

3. Киро Тулешков за личността на Христо Ботев.	Ролева игра – интервю с възрожденски деец Беседа Въздействието на музиката Слушане с разбиране	Учениците разискват въпросите: 1. Откога се познават с Ботев? 2. Какво ги свързва? 3. Какъв е Ботев като личност според неговия приятел? 4. Какъв е животът на революционера? 5. Коя е основната тема в творчеството му?
4. Мястото на възрожденския българин в творчеството на Иван Вазов.	Ролева игра – интервю с възрожденски деец Беседа Слушане с разбиране	Учениците коментират: 1. Каква е връзката Ботев – Вазов? 2. Какво е отношението към героите след Освобождението?
6. Обобщение.	Провокация – Пътят към безсмъртието днес	1. Въпросът за достойния българин през Възраждането и днес. 2. Съвременният българин и безсмъртието.